

Cvičení krizového managementu HEXAGRANT 99

V květnu 1999 proběhlo v některých zemích střední a jihovýchodní Evropy společné mezinárodní cvičení krizového managementu pod názvem HEXAGRANT 99. Tento článek má odborné veřejnosti, která se na jeho přípravě a průběhu přímo nepodílela, poskytnout základní informace o tomto cvičení.

* * *

Cvičení HEXAGRANT 99 navazovalo na předchozí cvičení HEXAGRANT 97, které vzniklo z iniciativy generálních štábů zúčastněných zemí a bylo zaměřeno na otázky spojené s podílem ozbrojených sil na řešení nevojenských krizových situací spojených s masivní migrací a ohrožením vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Protože tato problematika v žádné ze zúčastněných zemí nespadá do působnosti jejich rezortů obrany, byly do přípravy a průběhu cvičení zapojeny i další ústřední správní úřady.

Na závěrečné mezinárodní plánovací konferenci k tomuto cvičení bylo zúčastněnými státy dohodnuto uskutečnit pod názvem HEXAGRANT 99 v roce 1999 další obdobné cvičení s tím, že jeho tématem bude spolupráce ozbrojených sil a státních orgánů zemí střední Evropy při řešení povodní na národní a nadnárodní úrovni. Odpovědnost za mezinárodní koordinaci přípravy cvičení převzalo Ministerstvo obrany ČR.

Cvičení HEXAGRANT 99 se zúčastnily:

*** na mezinárodní úrovni:**

- štáby ozbrojených sil a orgány státní správy České, Maďarské, Polské, Rakouské, Slovenské a Slovinské republiky a dodatečně se do cvičení zapojily i některé orgány Spolkové republiky Německo,
- pozorovatelské týmy štábů ozbrojených sil Chorvatska, Rumunska, Švýcarska a Ukrajiny,

*** na nadrezortní úrovni v České republice:**

- mezirezortní krizový štáb aktivovaný na ministerstvu vnitra,
- pracovní štáb ústřední povodňové komise,

*** na úrovni ústředních správních úřadů a orgánů s celostátní působností v České republice:**

- krizové štáby ministerstva vnitra, ministerstva obrany, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva zemědělství, ministerstva životního prostředí, ministerstva zdravotnictví, ministerstvo financí, ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo dopravy a spojů, Správy státních hmotných rezerv,
- určení pracovníci České národní banky, Českého hydrometeorologického ústavu, Českého červeného kříže,

*** na úrovni okresů krizové štáby a povodňové komise v okresech Břeclav, Hodonín, Jeseník, Olomouc, Přerov, Uherské Hradiště a Zlín,**

*** na úrovni Ministerstva vnitra ČR:**

- krizové orgány policejního prezidia ČR a ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR,
- krizové orgány správ kraje Policie ČR v Ostravě a Brně, krizové orgány okresních ředitelství Policie ČR a okresních hasičských záchranných sborů okresů Břeclav, Hodonín, Jeseník, Olomouc, Přerov, Uherské Hradiště a Zlín,

*** na úrovni Ministerstva obrany ČR:**

- krizový štáb ministerstva obrany a jeho operační středisko,
- určení pracovníků sekce obranného plánování MO, sekce vojenské bezpečnostní politiky MO, legislativní a právní sekce MO, majetkové sekce MO, finanční sekce MO, operační střediska Generálního štábu AČR a Hlavního úřadu CO, operační středisko Velitelství vojska územní obrany v Táboře, operační střediska Velitelství územní obrany v Ostravě a Brně,
- operační střediska regionálních úřadů CO v Ostravě a Brně,
- operační střediska okresních vojenských správ v okresech Břeclav, Hodonín, Jeseník, Olomouc, Přerov, Uherské Hradiště a Zlín.

Na přípravě podkladů pro cvičení se rovněž podílely okresní úřady, okresní ředitelství Policie ČR a okresní hasičské záchranné sbory okresů Opava, Bruntál, Ostrava, Nový Jičín, Frýdek Místek, Šumperk a Kroměříž, které připravovaly podklady pro rozehrání cvičení za jejich územní působnost.

Za cíle cvičení HEXAGRANT 99 bylo stanoveno:

*** pro všechny cvičící státy:**

- procvičit koordinaci společných postupů orgánů krizového řízení států a vyšších vojenských štábů při řešení krizových situací nevojenského charakteru,
- ověřit možnosti vzájemné komunikace a výměny informací při řešení společných aspektů krizových situací nevojenského charakteru,
- přispět konkrétními návrhy k dopracování, respektive vypracování potřebných legislativních norem na bilaterální úrovni,

*** pro Českou republiku procvičit:**

- procedury a postupy orgánů krizového řízení na nadrezortní úrovni,
- koordinaci společných postupů ústředních správních úřadů, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních, záchranných a havarijních sborů a služeb,
- otázky součinnosti a jednotného řízení sil a prostředků ozbrojených sil a součástí integrovaného záchranného systému,

*** pro ministerstvo obrany procvičit:**

- procedury a postupy orgánů krizového řízení na nadrezortní úrovni,
- procedury a postupy spolupráce MO ČR s ústředními orgány státní správy při řešení krizových situací nevojenského charakteru,
- procedury a postupy při plánování nasazení sil a prostředků AČR a CO ČR pro řešení nevojenských krizových situací a poskytování humanitární pomoci,
- procedury řízení výkonných složek při řešení nevojenských – krizových situací,

*** pro ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní, záchranné a havarijní sbory a služby:**

- stanovit míru jejich odpovědnosti při řešení nevojenských krizových situací,
- sladit proces přípravy jejich společného nasazení v rámci integrovaného záchranného systému.

Cvičení HEXAGRANT 99 proběhlo ve dnech 11. – 13. května 1999 a cvičilo se každý den od 07.00 do 17.00 hodin na mírových pracovištích. Cvičení bylo rozděleno na tři období procvičovaná v jednotlivých dnech cvičení.

Řízením cvičení v ČR byl Bezpečnostní radou státu pověřen místopředseda vlády Egon Lánský. V rezortu obrany převzal řízení cvičení ministr obrany Vladimír Vetchý a v rezortu vnitra byl řízením cvičení a řízením činnosti mezirezortního krizového štábu pověřen náměstek ministra vnitra Jaroslav Kopřiva.

Pro první období cvičení byl jeho astronomický i *operační datum* totožný, tj. 11. května 1999. Hlavním námětem pro toto období byla organizace přípravy a nasazení sil a prostředků ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních, záchranných a havarijních sborů a služeb k omezení ničivých faktorů přírodních katastrof.

Pro toto období byla rozehrána situace, podle které byla v důsledku nepříznivého vývoje povětrnostní situace oblast střední a jihovýchodní Evropy postižena vydatnými a dlouhotrvajícími srážkami. V důsledku toho vznikly v horních částech povodí řek Morava, Odra, Váh, Bodrog, Tisa, Sáva, Mur a Dunaj rozsáhlé povodně spojené s masivním ohrožením bezpečnosti obyvatelstva a jejich majetků. Vzhledem k tomu, že podle předpovědi počasí se pokles srážek očekával nejdříve v horizontu čtyř až pěti dnů, předpokládalo se rozšíření povodňové situace i na střední a dolní část povodí uvedených řek.

V České republice v tomto období byla rozehrána kulminace povodňové vlny na řece Moravě v prostoru Moravičany, na řece Bečvě v prostoru Hranice n.M., na řece Odře v prostoru Bohumína na hranici s Polskem a na řece Dyji v prostoru Hevlína na hranici s Rakouskem. Na základě této rozehry byly v okresech Jeseník a Bruntál procvičovány řídicí a rozhodovací procesy spojené s dokončováním povodňových záchranných prací a zahájením povodňových likvidačních prací, v okresech Opava, Frýdek Místek, Nový Jičín, Ostrava, Šumperk a Břeclav byla pozornost soustředěna především na povodňové záchranné práce a v okresech Olomouc, Přerov, Kroměříž, Zlín a Hodonín na povodňové zabezpečovací práce.

Učebními úkoly pro toto období byly stanoveny:

- * organizace sběru věrohodných informací o situaci v povodňové oblasti,
- * analýza situace a stanovení opatření k jejímu řešení,
- * projednání společných způsobů řešení situace v příhraničních oblastech,
- * aktualizace existujících krizových plánů,
- * organizace přípravy a nasazení sil do postižené oblasti.

Pro druhé období cvičení s astronomickým datem 12. května 1999 bylo stanoveno *operační datum* na 16. května 1999. Proti prvnímu období tedy došlo k operačnímu skoku v délce pěti dnů. Hlavním námětem pro toto období bylo operativní řízení sil a prostředků v průběhu eskalace přírodní katastrofy.

Pro toto období byla rozehrána situace, podle které se povodňové vlny přesunuly do střední a v některých případech dolních částí povodí výše uvedených řek. Vzhledem k příznivé změně povětrnostních podmínek se další dramatické zhoršení povodňové situace neočekávalo. Předpokládalo se ale zhoršení epidemiologické situace v postižených oblastech vzhledem ke kontaminaci podzemních a povrchových vodních zdrojů biologickými a průmyslovými zplodinami.

V České republice byla v tomto období rozehrána kulminace povodňové vlny na Moravě v prostoru Břeclavi s tím, že na ostatních řekách již docházelo k postupnému poklesu průtoků. Na základě této rozehry byly, s výjimkou Hodonína a Břeclavi, kde ještě probíhaly povodňové záchranné práce, na území všech ostatních postižených okresů organizovány především povodňové likvidační práce a přijímány opatření k zajištění bezpečnosti majetků evakuovaného obyvatelstva a veřejného pořádku.

Učebními úkoly pro toto období byly stanoveny:

- * operativní řízení použití sil a prostředků v regionech,
- * manévry, respektive zasazení dalších sil a prostředků do povodňové oblasti,
- * preventivní opatření k eliminaci vzniku ohnisků infekčních onemocnění,
- * preventivní opatření k eliminaci nárůstu kriminality v postižených oblastech,
- * opatření k zajištění chodu narušené infrastruktury (komunikace, spojení, výroba, zásobování),
- * evakuace obyvatelstva z postižených oblastí, zajištění nezbytných podmínek pro existenci (zásobování potravinami, léky, vodou, organizování náhradního ubytování),
- * organizace poskytování humanitární pomoci.

Pro třetí období cvičení s astronomickým datem 13. května 1999 bylo stanoveno *operační datum* na 21. května 1999. Opět tedy došlo k operačnímu skoku v délce pěti dnů. Hlavním námětem pro toto období byla organizace opatření k řešení následků přírodních katastrof.

Pro toto období byla rozehrána situace, podle které po přechodu povodňových vln došlo v některých postižených oblastech v epidemickém výskytu nakažlivých nemocí, jejichž šíření podporuje nedostatek nezávadné užitkové vody, koncentrace evakuovaného obyvatelstva v dočasných ubytovnách a celkové zhoršení hygienických podmínek.

V České republice byl v tomto období rozehrán vznik rozsáhlé epidemie v prostoru okresů Uherské Hradiště a Zlín a rovněž ohrožení obyvatelstva v důsledku vzniku obdobné epidemie v prostoru Raciborz-Opole na území Polska.

Učebními úkoly pro toto období byly stanoveny:

- * organizace záchranných prací,
- * organizování humanitárních sbírek pro poškozené obce a rodiny,
- * organizování náhradního způsobu bydlení pro poškozené rodiny,
- * zásobování pitnou vodou, potravinami, léky a šatstvem,
- * prosazování opatření k obnově infrastruktury v poškozených oblastech a obcích,
- * přijímání opatření k zamezení šíření nemocí,
- * vyčlenění velkého množství vakcín proti šíření nakažlivých chorob,
- * organizování speciální dopravy a informování obyvatelstva.

Průběh cvičení byl řídicími orgány hodnocen vysoce pozitivně a v současné době probíhá jeho podrobné vyhodnocení, které bude předloženo Bezpečnostní radě státu a následně vládě ČR. Předpokládá se vypracování podrobného harmonogramu, na základě kterého budou závěry ze cvičení koncepčně rozpracovány do podoby návrhů na nezbytné legislativní a organizačně technické změny stávajícího systému povodňové ochrany a krizového řízení.

(spa)